

Proporcje form w sztuce renesansu

poł. XV – koniec XVI w.

W sztuce renesansu – czyli **odrodzenia** – zarówno w malarstwie, rzeźbie, jak i w architekturze szczególną wagę przywiązywano do prostoty i porządku form. Starano się nadać kształtom miękkość, gładkość i elegancję. Układy form miały być spokojne, harmonijne i proporcjonalne. Dążenia te wynikały z fascynacji artystów sztuką starożytną oraz z potrzeby ukazania świata i ciała człowieka jako doskonałych dzieł Boga.

W malarstwie artyści zaczęli precyzyjnie przedstawiać rzeczywistość, pojawiły się ponadto nowe tematy, jak pejzaż oraz sceny mitologiczne czy historyczne. Twórcy coraz wierniej ukazywali w malowidłach trójwymiarowe przestrzenie. Kolorystyka obrazów została wzbogacona dzięki rozwojowi techniki olejnej. Ściany pomieszczeń powszechnie zdobiono freskami.

W rzeźbie renesansowej dominowała tematyka religijna i mitologiczna. Ciało ludzkie prezentowano na wzór rzeźb antycznych – w spokojnych pozach oraz jako idealne i proporcjonalnie zbudowane. Nadal dekorowano płaskorzeźbami ściany budowli i portale, tworzone nagrobki i sarkofagi, jednak w tej epoce popularność zyskały rzeźby wolno stojące, m.in. pomniki i fontanny.

Dziełami sztuki użytkowej coraz częściej zdobiono nie tylko kościoły, klasztory i zamki możnowładców, lecz także domy mieszczan. Tworzono rzeźbione ławy, skrzynie i krzesła. Tkano dywany i arrasy, a odzież dekorowano haftami. Na wyposażenie domów składały się zdobione naczynia z różnych metali oraz malowana wielobarwna ceramika.

Ćwiczenie

Wykonaj projekt budynku o zrównoważonych proporcjach, takich jak w stylu renesansowym. Zastosuj technikę kolażu. W tym celu zgromadź wydrukowane lub skserowane zdjęcia renesansowych zabytków. Powycinaj z nich elementy w kształcie kwadratu, prostokąta, trójkąta, koła i półkola. Następnie ułóż wycięte fragmenty w zaplanowanym układzie. Otoczenie obiektu namaluj lub narysuj.

Andrea Palladio, Villa Rotonda koło Vicenzy [czyt.: wicency] we Włoszech

Benvenuto Cellini [czyt.: benvenuto czellini], **popiersie Kosmy Medyceusza**, brąz, Muzeum Narodowe Bargello we Florencji, XVI w.

Rafaël, **Zasiłubiny Marii**, olej na desce, 170,1 × 118 cm, Pinakoteka Brera w Mediolanie, XVI w.

W architekturze renesansu najwyraźniej zaznaczył się powrót do osiągnięć starożytności – ponownie pojawiły się budowle z kolumnadą, półkolistymi łukami i kopułami. W dalszym ciągu ważną rolę odgrywała architektura sakralna – kościoły wznoszono na planie koła lub krzyża równoramiennego. Powstawały też budowle o przeznaczeniu świeckim: pałace, wille, ratusze, kamienice i twierdze. Wielką wagę zaczęto przywiązywać do architektury miejskiej – dążono do stworzenia wzoru miasta idealnego.

Sztuka renesansu w Galerii Uffizi [czyt.: ufici] we Florencji

Muzeum prezentuje najwspanialszą na świecie kolekcję renesansowego malarstwa, rysunku i grafiki. Zbiory te należały do rodu Medyceuszy – władców włoskiego regionu zwanego Toskanią. Zamawiali oni dzieła u najbardziej utalentowanych artystów. W renesansie należeli do nich m.in.: Leonardo da Vinci [czyt.: winczii], Rafaël, Michał Anioł, Sandro Botticelli [czyt.: boticzellii] i Tycjan. Pałac, w którym dziś mieści się muzeum, zaprojektował w stylu renesansowym architekt Giorgio Vasari [czyt.: dżordżo wazari]. Budynek był niegdyś biurem rządu Toskanii (wł. *ufficio* – biuro, urząd). Z prywatną siedzibą książęcą łączy go długi, zadaszony trakt, zwany korytarzem Vasariego, w którym mieści się galeria autoportretów. Na stronie internetowej muzeum można obejrzeć wnętrza pałacu i wybrane dzieła z kolekcji.

Michał Anioł, **Święta Rodzina z małym św. Janem**, tempera na desce, 120 cm, XVI w.

Leonardo da Vinci, **Zwiastowanie**, olej i tempera na desce, 98 × 217 cm, XV w.

W Polsce

Zamek Królewski na Wawelu

Dawna siedziba polskich władców łączy cechy stylów romańskiego i gotyckiego z renesansowym. W duchu odrodzenia zamek przebudowano pod kierunkiem Włochów z Toskanii: Bartłomieja Berecciego [czyt.: berecciego] i Franciszka zwanego Florentczykiem. Dziedziniec zamkowy i kaplica Zygmuntowska, mieszcząca grobowce królów z dynastii Jagiellonów, należą do najwybitniejszych renesansowych zabytków w Polsce. W muzeum mieści się największa rodzima kolekcja malarstwa epoki odrodzenia, zawierająca dzieła o tematyce religijnej i portrety europejskich arystokratów, m.in. Medyceuszy. W zamkowych zbiorach znajdują się też dzieła Lucasa Cranacha [czyt.: lukasa kranacha] młodszego oraz obrazy powstałe w pracowniach wybitnych artystów epoki. Ponadto na zamku można oglądać zbiór arrasów z XVI w., które utkano w Brukseli.

Kubek, srebro złoczone, orzech kokosowy, XVI w.